

Jacek Bochiński, Dział Sztuki

Barbara Moszczyńska, Dział Historii Warszawy

Kamila Pilecka, Dział Inwentarzy

Katarzyna Wagner, Dział Historii Warszawy

CHARAKTER WNĘTRZ

OPIS HISTORYCZNY KAMIENIC MUZEALNYCH

Rynek Starego Miasta 28, hip. 56, kamienica narożna z Krzywym Kołem – kamienica Falkiewiczowska (Susliżyńska, Miodownikowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji: na tyłach kamienicy odkryto pozostałości drewnianej zabudowy datowane na XIV w., studnię (stanowisko KBDW X)
- o domu: 1458 (dom Barbary Beneszowej z burmistrzowskiej rodziny haftarzy i kupców)
- o kamienicy: 1499 r.

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- 1553 – 1566 przez Marcina Susligę,
- przed 1570 r. przez Mateusza Sawickiego, starostę mielnickiego, pisarza litewskiego (odbudowa po pożarze),
- w 1603 r. pod kierunkiem muratora Antoniego (Antonio de Galia) na zlecenie miodowników Szulców (rozebranie szczytu i wzmocnienie trzema filarami fundamentów zarysowującej się ściany od strony Krzywego Koła),
- 1643 (data na attyce) - gruntowna przebudowa na zlecenie Stanisława Falkiewicza nadała jej kształt, który przetrwał z niewielkimi zmianami do 1944 r., kamienicy trzyosiowej, dwupiętrowej z poddaszem, fasadą wczesnobarokową zwieńczoną attyką z kulami, obeliskami i rzeźbami: Matki Boskiej, św. Stanisława i św. Elżbiety; na cokole: data 1643 i gmerk Falkiewiczów
- 1707-1718: remont, głównie wewnątrz na zlecenie Witthoffów

- 1846: remont pod kierunkiem mistrza murarskiego Filipa Gałkowskiego na zlecenie właściciela Grzegorza Romanowskiego (rozebranie i wymurowanie na nowo ściany szczytowej)

- 1928: Josek Ambasz (od 1915) i Henryk Potulicki (od 1918) zlecieli gruntowny remont przeprowadzony pod kierunkiem Jana Łukasika (1899 – 1942), architekta i konserwatora, członka Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości, autora polichromii kamienicy.

b. zniszczenia

- po 1944 r.: zachowały się: mury i sklepienia piwnic, częściowo przyziemia, tylny trakt całkowicie zburzony, fasada z attyką (rzeźby zachowane szczątkowo), elewacja boczna do gzymsu wieńczącego

c. odbudowa

- 1946: zamurowanie wyrwy w narożniku kamienicy (na wysokości I/II piętra)

- 1950 – 1953: odbudowa wg projektu Stanisława Żaryna przy współpracy Tadeusza Markarskiego z przeznaczeniem na Muzeum Historyczne m.st. Warszawy; zachowano fasadę, elewację boczną zrekonstruowano z niewielkimi zmianami, a tylną zaprojektowano na nowo, odtworzono zniszczone rzeźby (umieszczone na attyce kamienicy w 1970 r.), utrzymano dawny układ wnętrza, zachowano portal prowadzący na klatkę schodową rezygnując z odtworzenia klatki schodowej, zamontowano kratę naświetla z XVII w. przeniesioną z innego budynku.

- 2010 – 2012: badania archeologiczne i restauracja piwnic

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1458	Barbara Beneschowa
1499	Klemens Benesch
1499	Klemens i Marcin Benesch synowie

1499 -1509	Marcin Rola
1514	Dorota wdowa po Stanisławie Roli i jej dzieci Zofia, Tomasz i Franciszek, ongiś Marcina Roli
1514	Jan Wirczyoshek, kuśnierz
1573 – 1574	Marcin Szusliga (Susliga)
1573 – 1574	Mateusz Sawiczky, starosta mielnicki (1573), pisarz wielki Wielkiego Księstwa Litewskiego (1574)
1573 - 1574	Justus Paczko, szlachcic, pisarz Kancelarii Królewskiej
1573 – 1574	Jerzy Szulcz
1595 – 1598	Michał Szulcz
1602 – 1603 do 1621	Łukasz Drewnowicz
1620 - 1628	Aleksander Giza, rajca
1637-1669	Stanisław Falkiewicz, aptekarz, rajca (1656), wójt (1659), burmistrz (1659), wójt (1663)
1682-1683	Falkiewiczowa, rajczyna
1704	
1722	-
1743	Witffow
1754	Urszula Wittoffowa
1784	Witfofowa
1790	Witthofowa Barbara
1797-1817	Withoff
1820 - 1829	Szymon i Franciszka z Bojarskich Mieszkowscy
1829-1839	Franciszka z Bojarskich Mieszkowska
1839	sukcesorowie Mieszkowskich
1840-1845	Grzegorz Romanowski
1845-1848	spadkobiercy Romanowskiego
1848	Karol i Scholastyka z Kasników Wenderkowscy
1848-1854	Karol Wenderkowski z dziećmi
1854-1856	sukcesorowie Wenderkowskiego

1856-1859	Apolonia z Wenderkowskich Androlewska
1859-1894	Tymoteusz Myśluborski
1894-1909	Małgorzata z Chączyńskich Cygańska
1915-1918	Josek Ambasz, Osjasz Schlützer
1918-1919	Joszek Herszek Ambasz
	Henryk hr. Potulicki
1919 - 1946	Sukcesorowie Potulickich i Ambasza

Komornicy: Oprócz właścicieli mieszkali tu m.in: 1579-1593 zegarmistrz Herard i złotnik Gabriel Erler; 1722 – p. Holebrink, poczmistrz; 1754 – Jan Henryk Bastyan (dysydent). W drugiej połowie XIX wieku: jubiler Seweryn Pomianowski. Ok. 1840 r. mieściła się tu gospoda kuśnierzy, w początkach XX w. sklep mięsny, w latach 30. XX w. Lecznica dr. Stanisława Wyszogroda.

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- w rewizji gospód z 1659 r.: izdeb 4, komór 2, izdebek 2, kuchnie, sklep, piwnic 2
- w rewizji gospód z 1669 r.: 6 izb z tyłem, 4 przegrodzone sklepy i 2 piwnice; w środkowym trakcie znajdowała się klatka schodowa (nieistniejąca).

Rynek Starego Miasta 30, hip. 55, kamienica Kazubowska (Mamotowska, Baryczkowska, Grekowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji: XIV – XV w. zasypiska jam gospodarczych odkryte w piwnicy
- o domu: 1427 r. dom Macieja Mamota, rzeźnika
- o kamienicy: 1453 r. kamienica (jednotraktowa?) zbudowana przez Macieja Mamota, rzeźnika

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- XVI w.: dostawienie tylnego traktu ze sklepem i sklepionym przychodem na podwórze (przez Kazubów lub Baryczków)
- 1659: Izdeb 4, komór 2, izdebek 2, kuchnia, sklep, piwnic 2.
- 1680: gruntowna przebudowa przez Piotra Koryckiego męża Zuzanny Baryczkówny
- 1703: przebudowa przez Krzysztofa Kisza, winiarza, Greka z pochodzenia
- II poł XVIII w.: przebudowa i przesklepienie frontowych piwnic zlecone przez zakon jezuitów prowincji litewskiej
- 1928: remont i dekoracja malarska elewacji wykonana przez Wacława Borowskiego.

b. zniszczenia

- po 1944 r.: zachowane mury i sklepienia piwnic, ściany wewnętrzne i częściowo sklepienia parteru, ściany wewnętrzne powyżej parteru nie zachowane, ściany szczytowe: fasada (z portalem i krata nadświetla), popękana i odchylona od pionu została rozebrana.

c. odbudowa

- 1950 – 1953 – odbudowa wg projektu Stanisława Żaryna przy współpracy Jerzego Majdeckiego z przeznaczeniem na Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, w nawiązaniu do stanu sprzed 1944. Odtworzono fasadę ze zmianami w przyziemiu; częściowo zachowano układ parteru oraz latarnię; na nowo zaprojektowano: klatka schodowa (obsługująca również kamienicę RSM 28) i szacht na windę.
- 1950 – 1953: podczas odbudowy od strony podwórza na latarni dodano balkon, dach z blaszaną sterczyną w formie kwiatu.
- 1953: dekoracja sgrafittowa z atrybutami rzemiosł wykonana przez Witolda Millera.
- 1973 – 1974: urządzenie w latarni salonu widokowego wg projektu Teresy Dobiszewskiej (architektura) oraz Wojciecha Dobiszewskiego i Jerzego Gładkiego (konstrukcja); podniesienie dachu od podwórza.
- 2010 – 2012: badania archeologiczne i restauracja piwnic.

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1427 – 1457	Mathias Momot, rzeźnik
1458	Anna Mokotowa, Franczkone i Andrea Montowiczky
1458-1466	Andreas Kazub
1469	Kazub Andreas z żoną swoją Elisabeth
1469	Johannes Kazub
1475	Andreas Kazub
1499	Johannes Kazub
1501 - 1505	Kazubowa
1506	Johannes Kazub
1509	Anna, wdowa po Andree Cazub, z synem Nicolao
1509	Margaretha, wdowa po Johannis Czub, oraz Stanislaus, Paulus, Andreas, Mathias i Zofia

1514	Cazubowa
1534	Balczer Borumbach
1539	Hedvigis Burbachowa, wdowa po Georgii Bariczka
1540	Jadwiga z Bucholcerów (I voto Burbachowa) Baryczkowa, wdowa po Jerzym Baryczce
1544-1566	Jan Baryczka, syn Jerzego
1566-1570	Jan Baryczka, syn Jana / Anna Baryczkówna, córka Jana
1570-1575	Jan Baryczka / Łukasz Hillebrant, mąż Anny Baryczkówny, złotnik
1574	Jan Baryczka, rajca
1579 - 1590	Łukasz Elebranth
- 1591	Jan Baryczka / Baltazar Hillebrant, syn Anny i Łukasza
1591 – 1593	Joannes Bariczka / Matis Bariczka
1591-1603, 1601	Jan Baryczka / Mateusz Baryczka, brat Jana
1594-1608	Mathus Baryczka
1607-1609	Joannes Bariczka
1603-	Jan Baryczka / Jadwiga Baryczkowa, wdowa po Mateuszu
1607-1619	Joannes Bariczka
1617	Matheus Barycka
1656-1659	Sukcesorowie nieboszczyka Matheusa Baryckiego
1659-1669	Piotr Korycki, szafarz króla JM
1704-1713	Krzysztof Kysz, winiarz
1722	Pani Grekowi [Grekowej]
1735	
1743	oo. Jezuitów
1754	oo. Jezuitów lit[ewskich]
1784-1797	Syroczynski (Soroczynski, Serociński)
1807	Szuder

- 1806	Ignacy i Józefa Guzowscy
1806-1819	Józefa Guzowska / sukcesorowi Guzowskiego
1819-1828	Franciszek i Józefa Szymanowscy
1828-1840	Józefa Szymanowska-Guzowska / sukcesorowi Szymanowskiego
1840-1841	Jan i Anna Szymanowscy / Paweł Szymanowski
1841-1852	Jan i Anna Szymanowscy
1852-1855	Anna Szymanowska
1855-1860	Teodor Samojłowicz
1860-1882	Michał Wilczan
1882-1886	Maria z Wilczanów Borowska / sukcesorowi Wilczana
1886-1889	Franciszek Wilczan / Jan Wilczan / Maryna Kozerska
1889-1899	Franciszek Wilczan / Jan Wilczan / Maria z Wilczanów Borowska
1899-1900	Franciszek Wilczan / Marian Borowska / Martyna Kozerska
1900-1918	Maria z Wilczanów Borowska / Martyna Kozerska
1918-1919	Maria z Wilczanów Borowska / Martyna Kozerska / Marian Kwiatkowski
1919-1923	Maria z Wilczanów / Wacław Pachulski
1923-1938	Władysław Pachulski / Władysław Brunon Pachulski / Jerzy i Tadeusz Borowscy
1938-1939	Władysław Brunon Pachulski / Jan Wierusz i Tadeusz Jan Borowscy
1939	Tadeusz Jan Borowski

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- XV w.: kamienica jednotraktowa,

- XVI w.: piwnice gotyckie z wnękami w ścianie bocznej (od strony kamienicy RSM 28) przykryte sklepieniami kolebkowymi i schodami na parter w środkowym trakcie z przesklepieniem w formie uskakujących łuczków, przychód na parterze ze sklepieniem kolebkowym; w portalu do izby tylnej zachowane węgary gotycko-renesansowe z I poł. XVI w.

- wg rewizji z 1659 r.: izdebki 5, sklepów 2, piwnic 2

- wg rewizji z 1669 r.: izb 5, sklepów 2, piwnic 2, kuchni 2, stajenka na 4 konie

- 1680 r.: kamienica trzyosiowa, trzytraktowa, z pomieszczeniami kuchennymi umieszczonymi w środkowym trakcie na każdym piętrze, nad środkowym traktem latarnia; długa zwężająca się w trakcie tylnym sień z wyjściem na podwórze, sklep przedni i tylni (sklepienia kolebkowo krzyżowe), kamienny portal w przyziemiu z ok. 1680 r. (w nadświetlu krata z tego czasu), obok zejście do piwnicy z drzwiami obitymi blachą i okno w kamiennej opasce (dawne wejście do sklepu)

- pocz. XVIII w.: przednia część traktu piwnic i niektóre, ścianki działowe, elewacja latarni z dekoracją stiukową XVIII w.

komornicy: 1656: Bogdan Asundor, <Wedernicki> p. Walenty, korzennik, w sklepie na przodku, Ormianin <Derbisz>; 1754: Józef Feysierowicz sekretarz JKM, Jan Kucki lakiernik, Łukasz Benecki szykuje, w pocz. XX w. kawiarnia na parterze.

Rynek Starego Miasta 32, nr hip. 54, Baryczkowska

1. PIERWSZE WZMIANKI:

- o posesji: czoło głębokiej posesji sięgającej Krzywego Koła nr 7, pozostającej stale w posiadaniu jednych właścicieli (nie dzielonej)

- o domu: I poł. XV w. dom wzniesiony przed 1440 r. przez Annę i jej męża Piotra Pielgrzyma (zm. przed 1440), od 1408 wójta warszawskiego; w 1440 r. dom należy do Andrzeja Pielgrzyma – Górczewskiego,

- o kamienicy murowanej: 1452-1485 (*domus sive lapidea*)

Libertowana: 1577 r.

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- 1509: data na tablicy wmurowanej w sieni

- przed 1562 r.: podzielono i przesklepiono piwnice na parterze od sieni wydzielono sklep (na drzwiach do sklepu data 1562), układ trzytraktowy

- ukończona w 1633 dla Wojciecha Baryczki Starszego, rajcy, sekretarza i owiesnego królewskiego (data upamiętniona na tablicy, na fasadzie), prawdopodobnie podwyższenie kamienicy o jedną kondygnację, dodanie bogatej dekoracji wnętrza, portalu w fasadzie, obramień okien i attyki; dekoracja stiukowa stropów, dekoracja malarska stropów na I piętrze; tekst umieszczony na tablicy

- XVIII/XIX w. – wzniesienie oficyny podłużnej przylegającej do budynku gospodarczego i połączonej gankiem z kamienicą rynkową

- 1851: zakwalifikowana do rozbiórki

- 1852: remontowana przez budowniczego Leona Rakowskiego, współwłaściciela

- 1911: odkupiona przez Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości, które zleciło przeprowadzenie prac restauratorsko-konserwatorskich pod kierunkiem Władysława Marconiego i Jarosława Wojciechowskiego przy współpracy Czesława Przybylskiego, Teofila Wiśniowskiego i, usunięto wtórne podziały wewnątrz, zamontowano podłogi drewniane na wyższych, kondygnacjach, nowe drzwi i okna, wprowadzono oświetlenie elektryczne i centralne ogrzewanie, na fasadzie odmiennie poprowadzono rury odwadniające dach (przy ścianach poprzecznych), pokryto dachówką część pograżoną dachu a holkiele blachą, nadbudowano o jedną kondygnację budynek od podwórza, wzmocniono ściany żelaznymi ankrami. Na I piętrze odsłonięto – w izbie od rynku polichromowane belki stropowe, w izbie tylnej, polichromowane belki i fragmentarycznie zachowany malowany fryz podstropowy pochodzące prawdopodobnie z XVII w. (nie zachowane). Fryz i polichromię odrestaurował malarz Edward Trojanowski przy współpracy studentów z Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych. Wykańczanie Sali posiedzeń (izba tylna na parterze) zakończono w 1917 roku. Na jej wystrój złożyły się boazeria z figuralną intarsją i ława dookolna. Na zapleczkach ław umieszczono napisy m.in.: „RP. 1917. Wnętrze tej oto izby obrad godną z nowych sprzętów otrzymało oprawę. Stoi dawny Baryczków gmach jako i przedtem ku trwałej ojczyzny ozdobie, na potomności użytek”. Fundatorem wystroju obecnie nieistniejącego był Zdzisław Szczerbiński współwłaściciel firmy produkującej meble artystyczne i stylizowane.

- 1928: polichromia fasady kamienicy wykonana przez Stanisława Kazimierza Ostrowskiego (szary kolor i złocenia detali)

- 1937: odkupiona przez gminę m.st. Warszawy z przeznaczeniem na Muzeum Dawnej Warszawy (wraz z kamienicami nr 34 i 36)

- 1938: rozpoczęcie prac adaptacyjnych i konserwatorskich wg proj. Jana Zachwatowicza i Stanisława Hempla (sprawy konstrukcyjne); konserwacja malowideł we wnętrzach przez Jana Rutkowskiego i Mariana Słoneckiego.

- 1939-1944 – Muzeum Dawnej Warszawy, mieszkanie kustosza Muzeum dra A. Wieczorkiewicza (aresztowanego na terenie Muzeum w 1941), magazyn warszawianów przewożonych na przyszlą wystawę stałą.

b. zniszczenia

- wnętrze kamienicy wypalone podczas powstania warszawskiego.

Po zniszczeniu 1944 zachowane:

- piwnice gotyckie, w większości z XVI w., fasada wraz attyką, mury ścian, sklepienia parteru (częściowo ze sztukateriami) oraz częściowo detale fasady.
- Parter: dekoracja architektoniczna parteru z 1633, częściowo rekonstruowana, sześć kamiennych portali, drzwi żelazne z datą 1562, kamienne tablice związane z rodem Baryczków wmurowane w sieni: tablica erekcyjna kamienicy z 1509 r., późnogotycka, częściowo zniszczona, anioł z rozłożonymi skrzydłami w zwieńczeniu, część liter i daty (..09) oraz inicjały AB; przeniesiona prawdopodobnie w 1629 r. do spichlerza Baryczków na ul. Brzozowej nr 22, a w 1912 r. z powrotem do kamienicy rynkowej;
- relikw tablicy erekcyjnej kamienicy z 1633 r.,
- płyta nagrobna Bony i Barbary, córek Wojciecha Baryczki (znaleziona na terenie posesji Bugaj nr 19) wmurowana w sieni;
- kamienny słupek rozpoczynający w sieni bieg schodów i schody kamienne z parteru na I piętro (prawdopodobnie po poł. XVI w.)

c. odbudowa

- etapami: wg proj. Stanisława Żaryna na podstawie przedwojennej dokumentacji, w nawiązaniu do stanu z pierwszej połowy XVII w. Pominięto odbudowę pomieszczenia mieszkalnego na poddaszu od strony podwórza.
- 1947-1950 prace finansował Dom Handlowy B-ci Jabłkowskich
- 1952-1953 z funduszy państwowych, prace wykończeniowe do 1957.
- w odbudowie wykorzystano wszystkie zachowane elementy. Zrekonstruowaną tablicę erekcyjną umieszczono w oryginalnym kartuszu na fasadzie pod oknem pierwszego piętra.
- klatka schodowa z ok.1633 została zrekonstruowana przez Juliana Barwickiego wg dokumentacji przedwojennej
- portale, stolarka i okucia na nowo projektowane.

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1440	Andreas wójt i syn Petri
1449-1451	Andreas, wójt

1452-1485	Andreas Gurczewsky
1495	Gurczowska Elizabet, wdowa po Andrzeju Gurczewskim
1501	Georgius Landecker
1502	Jurga Landecker, Jurga Konkol (Konkel), prawdopodobnie współwłaściciele
1504	Jurga Landecker
1505	Konkol Georgius, Fricz Georgius Lendeker - Konkol sprzedał swoją część Lendekerowi
1505-1518	Georgius Bariczka <i>consul Varsoviensis</i> [Jerzy Baryczka był synem Anny z Landeckerów]
1539-1540	Jadwiga z Burcholcerów Baryczkowa, żona Jerzego (Jurgi), burmistrza Starej Warszawy
1540-1575	Bartosz (Bartłomiej) Baryczka, starszy ławnik, kupiec, syn Jurgi
1576 - ok. 1622	Stanisław Baryczka, rajca i szafarz miejski, syn Bartłomieja
ok. 1622-1643	Wojciech Baryczka, owiesny królewski, rajca, syn Stanisława
1643-1682	Stanisław Baryczka, burmistrz, wójt Starej Warszawy, owiesny i sekretarz królewski, syn Wojciecha.
1683-1686-1690	Minaszewicz
1704	[kamienica] Minaszewiczów
1722-1743	Minasowicz (Minasiewicz) rajca
1754	Minasiewiczowa wdowa
1784-1807	Minaszowicz (Minasowicz, Minasiewicz)
1808-1819	Barbara (z Jankowskich II v. Kralewska III v Gozdziejewska) Jakobsonowa
1819-1830	Fryderyk i Kajetan Jakobsonowie (Jakubsonowie)
1830-1835	Kajetan Jakubson, Regina Rydlowa
1835-1852	Regina z Nowackich (I v. Jakubsonowa) Rydlowa
1852-1860	Łucja z Nowackich Gajewska, Leon Rakowski, Aleksander Matuszewski, Feliks, Leonard, Franciszek No-

	waccy
1860-1861	Leon Rakowski
1861-1882	Antonina z Heizerów (Geiserów)Rakowska
1882-1885	Rakowskich rodzeństwo
1885-1888	Antonina z Geiserów Rakowska, Rakowskich rodzeństwo
1888-1897	Helena Szancer
1897-1899	Władysław Szancer
1899-1904	Salomea Szancer, Alicja z domu Pik Szancer
1904-1910	Salomea Szancer
1910-1911	Helena z Szancerów Szteinberg
1911-1937	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości
1937-	Gmina m.st. Warszawy

Komornicy: 1656 p. Orzelska, Ormianie, „tak na przodku, jako w tyle”, Jan Owanisz Bedroz (?); 1754 wdowa Kołczanowa, Meye i Masson perukarze; 1911 parter tylnia izba: piekarz, piwnica, sprzedaż śledzi.

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- wg rewizji z 1659 r.: izb 13, sklepów 2, przechodnia
- wg rewizji z 1669 r.: izb 13, sklepy 2, piwnice 2, kuchnie 3
- 1911: na każdym piętrze 5 mieszkań, kuchnia w środkowym trakcie od strony kamienicy 34,
- 1912: na parterze od Rynku kancelaria TOnZP, od podwórza: kancelaria; I piętro po obu stronach sale wystawowe; III piętro magazyny i mieszkanie kierownika Muzeum (od podwórza).

Rynek Starego Miasta 34, hip. 53, kamienica Kleinpoldtowska

(Klebotowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji: 1449 r.
- o budynku murowanym z 1449 r. w związku ze sprzedażą kamienicy przez Stefana kuśnierza Wojciechowi Twarogowi

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- Wzniesiona przed połową XV w.
- I połowa XVI w.: gruntowna przebudowa (trudno podać dokładniejsze datowanie); być może polegała na budowie od fundamentów.
- 1620: Erhard (Gerard) Kleinpoldt przebudował kamienicę, nadając jej układ trzytraktowy; kamienicę zwieńczył attyką (nieistniejąca).
- 1788 (własność rodziny Lignauów): przebudowa dachu pogrążonego na kalenicowy, a attykę zastąpiono ścianką osłonową z łukiem (data na więźbie dachowej).
- 1928: wykonano polichromie fasady (Zofia Stryjeńska)
- Od 1938 prowadzono prace konserwatorskie i adaptacyjne dla potrzeb planowanego Muzeum pod kierunkiem Jana Zachwatowicza przy współpracy Stanisława Hempla (konstrukcja): zainstalowano stropy ogniotrwałe, wymurowano na nowo filary międzyokienne od strony podwórza, przemurowano niektóre fragmenty ścian, zamurowano dawne lufty i szlongi (kanały wentylacyjne) osłabiające ściany, wykonano przebicia łączące z kamienicą 32 i 36 oraz nowe stropy z żelbetową płytą na wspornikach stalowych, do których podwieszono oryginalne stropy drewniane. Odkryto wtedy na I piętrze strop kasetonowy (od podwórza) i na II p. z polichromią na balach. Przeprowadzono konserwację wszystkich stropów. Wymieniono część stolarki okiennej. Rozebrano klatkę schodową od I piętra do świetlika (wyglądała jak szacht windowy). Na potrzeby Muzeum Dawnej Warszawy rozpoczęto przebudowę oficyny kamienicy nr 34 przy Krzywym Kole 9. Prace przerwane przez wybuch wojny.

b. zniszczenia

- W 1944 kamienica uszkodzona (wraz z kamienicą Rynek 36, najmniej ze wszystkich); stropy ogniotrwale uchroniły ją od ognia oraz usztywniły konstrukcję
- zachowane stropy
- zniszczone pokrycie dachów, brak szyb, drzwi wejściowych, krat.

c. odbudowa

- Odbudowywana w latach 1950-1953. Wnętrza wykończone w 1957 wg projektu Stanisława Żaryna przy współpracy Józefa Zencikiewicza, wg stanu sprzed 1944.
- Wykonano nowe: klatkę schodową od parteru po strych (zachowano pierwotny układ biegów), całą stolarkę i posadzki, kratę w oknie na parterze. Większość przebić do sąsiednich kamienic wykonano już w latach 1938-1939. Dorobiono przejścia na II p. i w kondygnacji strychowej. Nie odtworzono polichromii Zofii Stryjeńskiej.
- Zachowane elementy:
  - łuk rozpierający mury sąsiednich kamienic nad 4 piętrem,
  - portal wejściowy,
  - na parterze dwa portale kamienne z XVII w. - z sieni do sklepu przedniego i z sieni do sklepu tylnego.
  - Na I piętrze w środkowym trakcie komin wyodrębniający się na wszystkich wyższych kondygnacjach; Komin ustawiony na sklepieniu przykrywającym się.
  - W izbie przedniej na I p. strop belkowy z dekoracją malarską z około 1620 r., tylko częściowo czytelną.
  - W izbie tylnej strop kasetonowy z pozornymi kasetonami także z początku XVII w. z pozostałościami malowanych rozet.
  - Na II p. w izbie przedniej strop deskowy z dekoracją malarską z II poł. XVII w.; w laurowych obramieniach trzy koliste medaliony, wokół zwoje miękkiego akantu; muszle.
  - Z 1620 r. fasada z portalem (na kartuszu data 1620 przedzielona inicjałami) i częściowo wystrój wnętrza.
  - Z I poł. XVI w. zachowały się wątki gotyckie ścian aż do IV p.
  - Kamienica, w której zachowało się najwięcej autentycznych elementów fragmentów.

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1449	Stefan kuśnierz
1449-1450	Adalbertus, zięć Martini Strugala
1451	Albertus Twarog, zięć Martina Strugala
1452-1458	Petrus Cleckot [kuśnierska rodzina Klekotów]
1475	Johannes Klekothowycz
1485	Johannes Clekkot
1501	Cleckot
1504	[Margaretha Cleckottowa, syn Johannes i Ambrosius]
1504	Lorencz Crossen [prawdopodobnie współwłaściciel kameinicy]
1505	?
1505-1507	Cleckotowa
1507-1516	Georgius Baritschka
1516-1517	Greger Barthky, zięć Georgii Baritschka
1528	Cristophorus Barthke, syn Gregorii Barthke
Przed 1579	Franciszek Szeliga (zm. 1613), burmistrz
1594-1613	Franciscus Scheliga (Seliga), burmistrz
1619	Erart Kleinpol [Gerard Kleinpold, zm. 1642, królewski nadzorca budowlany i rajca]
1656-1659	Erhardowa Klempoltowa, żona Erarda Kleinpoldta

1662	Stanisław Kleinpoldt
1669	Klempolt
1683	Małgulski [Małopolski]
1704	Małopolski
1722	Borkowski, ławnik m. Starej Warszawy
1743	Paruszewicz, ławnik m. Starej Warszawy
1754	Paruszewiczowa (Parusiewiczowa), wdowa po ławniku
1784	Lignau
1790	Róża Lignau i syn
1797	Lignau
... - 1811	Barbara z Jankowskich Gozdziejewska
1811-1822	Marcin i Anna z Kamińskich Radziszewscy
1822-1827	Gottlieb i Wilhelmina z Kestnerów Gerlachowie
1827-1831 (?)	Juljan Maszkowski [Myszkowski]
1833-1857	Skarb publiczny Królestwa Polskiego [poprzedni właściciel wyemigrował]
1857-1860	Augustyna z Fergienów Dąbrowska
1860-1861	Michał Niemierycz
1861	Franciszek Barycki
1861-1862	Karol Wedel
1862	Władysław Wiśniewski

1862-1863	Moszek Cyns
1863-1894	Juljanna ze Stępkowskich Kwiatkowska
1894-1920	Ignacy i Marcela z Białowasów Piątkowscy
1920-1921	Franciszek Mączyński
1921-1927	Spółka Akcyjna „Krajowy Związek Przemysłowy” z siedzibą we Lwowie
1927-1928	Kazimierz Nawrocki
1928-1937	Polski Klub Literacki (Penclub) i Związek Zawodowy Literatów Polskich
1937-1948	Gmina m.st. Warszawy [przeznaczenie na Muzeum Dawnej Warszawy]

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- Kamienica czterokondygnacyjowa, trzytraktowa.
- Piwnica o trzech traktach: przedni sklepiony kolebkowo, w środkowym wydzielona klatka schodowa, tylny podzielony wzdłuż masywnym filarem i łękami, przykryty sklepieniem krzyżowym.
- Wątki gotyckie (z I połowy XVI w.): mury i sklepienia piwnic, parter – partia tylna (izba wielka ze sklepieniem) i korytarz, ściany szczytowe aż do strychu.
- Na parterze po prawej, w pierwszym i drugim trakcie sień, w trzecim wąski przechód sklepiony kolebkowo, o nietynkowanych ścianach, obok sklep tylny ze ścianami i sklepieniem kolebkowo-krzyżowym z XVI w. W pomieszczeniach przedniego traktu sklepienia kolebkowo-krzyżowe; w sieni szczytowej lunet podkreślone profilowanymi listwami, wsparte na wspornikach w typie uproszczonej głowicy (po 1619 r.).
- Fasada trójosiowa. Portal kamienny o rustykowanych węgarach, zamknięty półkolistą profilowaną arkadą, na której znajduje się inskrypcja z datą 1620 i monogram EK [Erhard Kleinpoldt]. Obok wejście do piwnicy i okno zamknięte odcinkowo w kamiennej opasce z kluczem, nad wejściem małe zakratowane okienko. Naroża boniowane, okna pięter w kamiennych obramieniach, na I i II p. profilowane z uszakami, płycinami w narożach wydatnymi

gzymsemi. Nad gzymsem wieńczącym (nad IV p.) łuk rozporowy z zaakcentowanym kluczem i trójkątnymi płycinami, zadaszony dachówkami.

- Elewacja od podwórza czterokondygnacyjowa, dwuosiowa, pokryta nową sgraffitową dekoracją.

- Podwórze ograniczone od wschodu nowym (projektowanym już w 1939 r.) krytym przejściem arkadowym prowadzącym do oficyny (ul. Krzywe Koło 9).

Rynek Starego Miasta 36 (hip. 52), kamienica Pod Murzynkiem (Imlandowska, Dzianottowska, Ginterowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji z 1449 r.
- o budynku murowanym 1450, który N. Syczowa sprzedała Wawrzyńcowi Skoczkwowi (Skoczybłoto)
- 1628: libertacja na 12 lat ze względu na koszt przebudowy

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- Wzniesiona przed połową XV w., ale nie wiemy nic o tym domu gotyckim. Zachowały się gotyckie ściany szczytowe od strony sąsiednich kamienic 34 i 38. Nie znaleziono żadnych śladów wewnątrz kamienicy sprzed XVII w.
- przebudowa w latach 20. i 30. XVII w. (łącznie z Jakubem Gianottim - gmerki *IG* w kartuszach nad zwieńczeniem portalu i nad sklepowym oknem): trzytraktowa, czterokondygnacyjna, zwieńczona attyką, ozdobiona sgraffitem (fragment zachowany na ścianie ganku od podwórza), połączona gankiem z oficyną na Krzywym Kole 11; określenie kamienica pod Murzynkiem występuje już w latach 20. XVII w.
- przebudowa za Juliusza Gintera: ok. 1670 r. likwidacja wieńczącej dom attyki, nadbudowa czwartej kondygnacji z latarnią, przeróbka dachu pogrążonego na kalenicowy oraz ustawione wewnętrznych portale z piaskowca na parterze.
- 1928: rekonstrukcja sgraffitowej dekoracji fasady przez Mariana Malickiego.
- 1938: prace remontowe i konserwatorskie wg projektu Jana Zachwatowicza, przy współpracy Stanisława Hempla (konstrukcja); założono ogniotrwale stropy, osłaniające strop drewniany, wymieniono część stolarki okiennej; klatka schodowa, choć w złym stanie, czekała na remont.

- 1939: przemurowano ścianę szczytową od strony kamienicy Rynek 38 od pierwszego piętra do latarni (użyto do tego min. cegły z murów obronnych), reperowano sklepienia – prawie doszło do katastrofy, gdy zdjęto podłogi na I p. i czyszczono pachy sklepienne (oczyszczone nierównomiernie sklepienie zaczęło pękać), wykonano nowe stropy z żelbetową płytą na wspornikach stalowych, do których podwieszono oryginalne stropy drewniane.

b. zniszczenia

- w 1944 r. uszkodzone jedynie pokrycie dachu
- częściowo zburzona latarnia
- brak szyb
- nie spalona – zachowane stropy

c. odbudowa

- W 1948-1949 renowacja wg projektu Stanisława Żaryna.
  - Rozebrano pierwotną drewnianą klatkę schodową i bieg schodów z parteru na I p. i wykonano nowe o mniejszym spadku.
  - Do wykonania nowej klatki schodowej użyto żelbetu z okładzinami dębowymi
  - W piwnicy dodano jedną ścianę pod samo sklepienie dla wzmocnienia i przejęcia ciężaru nowej klatki.
  - Odtworzono sgraffitto fasady (dekoracja kaboszonowa) wg odkrytego fragmentu na ścianie ganku od podwórza.
  - Najwcześniej oddana do użytku.
- Zachowane do dziś:
  - bogate ukształtowanie fasady z manierystycznym portalem,
  - obramienia okienne i głowa murzyna we wnęce (prawdopodobnie symbol dalekich krajów z którymi właściciel prowadził handel)
  - w podwórzu kamienicy ślady prawdopodobnie wędzarni z kominem

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1449-1450	Syczowa
1450	Laurencius Skoczek
1452	Laurencius Scoczyblotto
1453-1458	Scoczyblotte
1461	Dorothea Scoczyblotthowa
1498-1507	Johannes Scheliga z żoną Kateriną
1507	Johannes Rak, zięć Scheligi, z żoną Girtrudis
1511-1516	Johannes Rak z żoną Marthą
1517	Georgius Bariczka
1528	Jan Fierląg
1579-1593	Joannes Himland, kupiec z Norymbergi
Przed 1582	Jan i Anna z Hirsnerów Kop, Jerzy Kierstin [¼ kamienicy]
1582	Joannes Himland, Samuel Havenschild, kupiec; Jan Eppe [1/4 domu]
1584	Jan Eppe, Samuel Havenschild [Eppe sprzedał swoją część Havenschildowi]
1594-1595	Imblandowa (Imlandowa)
1599	Helysabeth
Przed 1601	Jan Imland, Aleksander Imland, dominikanin, Dorota Kulinska, żona Alberta
1596-1599	Wojciech Chociszewski, kupiec, II mąż Doroty, wdowy po Kulińskim

1613	Jan Klug, snycerz królewski
1621-1629	Jakub Działłotti, rajca, winiarz, dworzanin Zygmunta III
1633?	Jakub Działłotti?
1652-1673	Juljusz Ginter (Ginther), kupiec, rajca, burmistrz Starej Warszawy, zm. 1673
1704-1722	pp. Baptistów
1743	Jędrzeiowicz, rajca
1754	Jędrzejowicz Teodor
1784	Jan Jędrzejowicz
1790-1797	Jean Martein (Martin), jubiler
1807-1819	Antoni i Teresa z Meyerów Loebisch [Antoni Loebisch, złotnik]
1820-1821	Tomasz i Fryderyka z Loebischów Strzemieczni
1821-1829	Jan i Katarzyna z Hentników Hohedlingerowie
1829-1834	Adam i Teresa z Gossartów Lutostańscy
1834-1865	Józef i Teofila z Wyrzykowskich Skarzyńscy
1865-1872	Ksawery Grochowski
1872	Józef Lorentz
?	Sukcesorowie Józefa Lorentza
1875-1878	Emilia Darewska
1878-1902	Teofil Zdzieński
1902-1922	Waleria Moczarska

1922-1938	Towarzystwo Dziennikarzy i Literatów Polskich
1938-1948	Gmina m.st. Warszawy [z przeznaczeniem na Muzeum Dawnej Warszawy]

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- Po przebudowie na początku XVII w. trzytraktowa, czterokondygnacyjowa, zwieńczona attyką i ozdobiona sgraffitem, połączona gankiem z oficyną przy Krzywym Kole 11. Z tego czasu zachowane do dziś ukształtowanie fasady z portalem i głową murzynka. Około 1670 nadbudowa czwartej kondygnacji oraz latarni i związana z nią przeróbka dachu pograżonego na kalenicowy.

- Obecnie pięciokondygnacyjowa, trzytraktowa. Piwnice nowożytnie sklepione kolebkowo, gotyckie jedynie ściany boczne, ceglane z użyciem głazów narzutowych. Na parterze po lewej sień, sklep przedni i tylny – sklepione kolebką krzyżową, dekorowaną listwami, w sklepie tylnym gładkimi, w pozostałych profilowanymi. W trakcie środkowym klatka schodowa, w tylnym sklepieniu kolebką przechód na podwórze.

- W sieni dwa portale kamienne, do sklepu przedniego i tylnego, 2 połowa XVII w., profilowane uszate z łezkami, w zwieńczeniu z esownicami spiętymi palmetą i po bokach półrozetkami. Drzwi obite blachą, odtworzone na podstawie zachowanych fragmentów. Na piętrach cała solarka nowa.

- Fasada trójosiowa, manierystyczna, sprzed 1628. W przyziemiu po lewej kamienny portal: na boniowanych węgarach półkolista archiwolta z rozetkami na trzonach i w przyłączach uskrzydłone główki aniołków. Nad belkowaniem kartusz z gmerkiem i literami IG (Jakub Gianotti), zwieńczony obeliskiem, ujęty esownicami z chrząstkami i liśćmi akantu, po bokach szyszki na cokolikach. Krata w nadświetlu z tego samego czasu. Nad drugim okienkiem na wysokości zwieńczenia portalu analogiczne zwieńczenie (nad dawnym wejściem do sklepu) z kartuszem z literami IG. Pod środkowym oknem I p. w okrągłej niszy kopia uszkodzonej w 1944 rzeźbionej głowy murzyna (autentyczna głowa w lapidarium). Okna trzech wyższych kondygnacji w kamiennych obramieniach, ze spływami wolutowymi po bokach zwieńczonych belkowaniem z wazami, rozetami i uskrzydłonymi główkami aniołków we fryzie.

- Cała ściana pokryta dekoracją sgraffitową naśladowującą rustykę diamentową (rekonstrukcja). Dach z wysoką latarnią.

- Elewacja podwórzowa dwuosiowa, w przyziemiu zachowany prosty kamienny portal.

**Rynek Starego Miasta 38, nr hip. 51, Talentich (Belcerowska / Szumowska /
Rongiuszowska / Kurowskiego)**

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji: podobnie jak w przypadku posesji sąsiednich wzmiankowana jako posesja z dostępem do zaplecza parceli, ale brak wzmianek o dostępie do ulicy gospodarczej i o istnieniu oficyny na planach Lindleya.

- o kamienicy: 1511 *domus sive lapidea* (dom kamienny = kamienica)

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- 1446: Piotr Malarz – ukończenie budowy i całkowite sklepienie oraz zadaszenie kamienicy

- 1507-1511: Baltazar Balcer – przebudowa

- 1585: Grzegorz Badowski – przebudowa na trzykondygnacyjną, prawdopodobnie zwieńczoną attyką, w sieni wydzielony sklep

- Ok. 1625: Krzysztof Ronginus – gruntowny remont, układ trzytraktowy z przejezdną sienią, kamienne obramienia okien

- 1659: Piotr Talenti – przebudowa; m.in. portalu głównego (1663), sklepienie sklepu tylnego i sieni

- 1743: kamienica czterokondygnacyjowa

b. zniszczenia

- mury fasady zachowane do wysokości gzymsu wieńczącego

- elewacja tylna zachowana do I piętra

- ściany wewnętrzne zburzone do poziomu sklepień na parterze

- 1946 – fasada rozebrana

c. odbudowa

- kamienica wybudowana na nowo począwszy od I piętra, z wyłączeniem wspólnej ściany od strony kamienicy 36.
- ma parterze utrzymane wszelkie zachowane elementy.
- zachowane autentyczne sklepienia nad parterem
- sprowadzone oryginalne okratowanie wejścia z sieni na klatkę.
- odtworzenie dawnych schodów do wysokości pierwszego piętra
- na piętrach (oprócz trzeciego) utrzymano układ trzytraktowy kamienicy z szerokimi przejściami łączącymi trakty.
- w elewacji oryginalny zachował się jedynie portal wejściowy oraz obicie żelazną blachą skrzydeł drzwiowych oraz krata nadświetla.

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1504-1505	Zbetha (Elizabet) Wylczakowa wdowa
1505-1507	Baltasar Burcholczer (Burgholczer)
1511	Laurencius Crosso, Michael Philipowicz, Nicolaus Cazub, burmistrz, Georgius Bariczka, zięciowie Baltazara Balcera
1511-1517	Simon Thaschner, zięć Balcera
1578	Antoni Kazimierz, korzennik królowej
1585	Joannes Badowsky
1601	Sukcesorowie Joannisa Badowskiego
1624-1625	Badowsky, ławnik
1624-1625	Rongius ławnik
1638-1639	Petard
1655-1656	?
1659	Krzysztof, pasamonik
1659-1669	Piotr Talenti
1683	Czamer (właściciel lub lokator) Stanisław Narzymski, starosta ciechanowski, mąż Elżbiety

	de Talenti
	Jakub Narzyński, starosta bobrownicki, syn Stanisława
1704	
1720-1735	Dominik Winkler, pisarz Najwyższego Skarbu Koronnego
1735-1754	Maciej Kurowski, kupiec
	sukcesorowie Macieja Kurowskiego
do 1782	Kurowski Józef [wnuk Macieja, sprzedaje Chudzińskiemu]
1782-1784	Rafał Chudziński
1784-1818	Piotr Gniewczyński, ks. kanonik katedralny
1818-1839	Dorota z Bieńkowskich Wydorowska
1839-1842	Józefa z Wydorowskich Piątkowska
1842-1846	Franciszek Michał Blum
1846-1848	sukcesorowie Bluma
1848-1849	Kaźmierz Cybulski
1849-1850	Wincenty i Helena ze Świdlickich Zielińscy
1850-1851	Bazyli Frydowski
1851-1852	Teodora Moirecka- Frydowska
1852-1856	Wilhelm i Anna z Mellerów Jakobi
1856	Kazimierz Karpowicz
1856-1865	Marianna z Drozdowskich Stefani
1865	Józef Stefani / Karolina Nidecka / Ludwika z Nideckich Kostecka
1865-1868	Wincenty i Ludwika z Nideckich Kosteccy
1870-1873	Ludwika Kostecka
1873-1876	Ludwik Holc
1876-1903	Kazimiera Holc / Michalina Holc / Zygmunt Holc / Zofia z Holców Brochocka / Jadwiga z Holców Szmidt
1903-1914	Kazimiera Holc, Zygmunt Holc / Zofia Brochocka
1914-1948	Aleksander Iżycki

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- Parter: trzy trakty - przedni ze obszerną sienią i sklepem przednim, środkowy z klatką schodową i tylny z obszernym sklepem tylnym i wyjściem na podwórze

Rynek Starego Miasta 40, nr hip. 50, Gagatkiewicza (Teofilowska / Adamowska / Kotlarzewska / Klemensowska / Montelupich / Majanowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- posesji: 1506 r. – Barbara, wdowa po Teofilu, złotniku, występuje jako właścicielka [*domus cum media via, que ducit ad eandem*]

- o kamienicy: 1506 [*domus sive lapidea*]

2. PRZEBUDOWY

a. Do 1939 r.

- 1494-1514: budowa przez Teofila, złotnika

- brak śladów przebudowy pomiędzy Teofilem, złotnikiem, a Gagatkiewiczem, lekarzem, jedynie domniemania o zmianach spowodowanych odbudową po pożarach i przejściem z formy domu jednorodzinnego na „kamienicę czynszową”

- 1566-1574: rodzina Sobolów przebudowa na kamienicę trzykondygnacyjową (odkryte wątki gotyckie)

- połowa XVII w.: Karol Montelupi wybudował pod częścią kamienicy nr 40 (jedynie zejście) i całą kamienicą nr 42 drugą kondygnację piwnic; przebudowa kamienicy nr 40 na trzytraktową. Kamienica trzykondygnacyjowa z mieszkalnym poddaszem.

- I poł. XVIII w.: Piotr Riaucourt przebudował kamienicę na czterokondygnacyjową

- 1792-1813: Walenty Gagatkiewicz dokonał zasadniczej przebudowy – sklepienia parteru oraz doprowadził do połączenia kamienicy z kuchnią w podwórzu.

b. zniszczenia

- zburzony trakt tylny z elewacją od podwórza

- drzwi wejściowe zniszczone

- ściany wewnętrzne zburzone do poziomu sklepień nad parterem

- całkowicie wypalona

- 1946 fasada zavalona przez huragan do II piętra

c. odbudowa

- 1952-1953 odbudowa wg projektu Stanisława Żaryna i J. Zientkiewicza wg stanu sprzed 1944 r.

- odtworzenie fasady i układu wnętrza z klatką schodową w środkowym traktie – układ zmieniony tylko między parterem a I piętrzem

- odkrycie w sieni wnęki gotyckiej z malowidłem oraz ślady gniazd późnogotyckiego stropu

- rozebranie XVIII-wiecznego sklepienia i założenie stropu zgodnie ze śladami, zmniejszając wysokość pomieszczenia I piętra od strony Rynku

- w sieni wmontowano fragment muru gotyckiego z malowidłem przeniesionym z Rynku Starego Miasta 17

- likwidacja oficyn

- kamienica czterokondygnacyjowa, trzytraktowa z dwutraktowymi piwnicami

- ściany boczne, frontowa i między traktowa gotyckie

- w tylnym traktie zejście do piwnic z poł XVII w.

- sklep przedni przekryty nowym stropem z belek

- środkowy trakt – klatka schodowa, a za nią sklepienie kolebkowo-krzyżowe przejście na podwórze i sklep tylny z płaską kolebką z lunetami z XVII w.

- w sieni pozostałości portalu zewnętrznego z nieregularnych bloków kamiennych

- Zachowane mury i sklepienia parteru w pierwszym i drugim traktie, ściany szczytowe od strony kamienicy nr 42, od strony kamienicy 38 częściowo żeliwna balustrada schodów.

- od strony kamienicy RSM 42 odsłonięta ściana szczytowa z wnęką gotycką

- na ścianę działową przeniesiono fragment ściany z wnęką arkadową wraz z malowidłem późnogotyckim

- klatka schodowa trzybiegowa z obszerną duszą i sklepieniami pomieszczeniami przy podestach

- fasada trzyosiowa, w przyziemiu z lewej kamienny portal, krata nadświetla z I połowy XVII w., obok wejście do piwnicy, w kamiennej opasce małe zakratowane okienko, z prawej bniowana archiwolta zamurowanego wejścia do sklepu.

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1494-1497	Theophilus, złotnik
1500	Barbara, wdowa po złotniku Theophilusie
1504	Theopolis (Theophilus), złotnik, syn poprzedniego Teofila
1506	Barbara, wdowa po Theopholiusie
1506	Jacobus, dworzanin królewski
1506	Jacobus?
1514	Barbara, wdowa po złotniku Theoholi (Theophilova)
1514	Jedamowski Jacobus, zięć Barbary [prawdopodobnie Jacobus był właścicielem już w 1506 r.]
1574	Sobol Voiczich, syn Valantheo ławnika, zwany Chorążym
1578	Falkowicz Joannes, kuśnierz [sprzedał połowę kamienicy Clemensowi]
1580	Sobolik Joannes, syn Josephi chirurgii i Annae Pasiotczanka [sprzedaje połowę odziedziczonej kamienicy Clemensowi]
1578-1582	Clemens, aptekarz, rajca (1581-1582) Clemens Radzywe, rajca, doctor
1618	Joannes a Radziwie, cyrulik, syn Clemensa
1655-1682	Montelupi
1683-1690	Kristian Maken
1704	Kieczler Jerzy, gminny m.S.W.
1722-1743	Piotr de Riaucourt, ławnik
1754	Franciszek Maynoni

	Klaudiusz Antoni Sain, kupiec
	Antoni Barnaba Jabłonowski, ks. Woj. Poznański
1779	Marcjalis Richard / Klemens Bernaux
1782-1813	Wincenty Gagatkiewicz, doktor
1816-1827	Ragoczy, drukarz
1827-1836	Karolina z Gajewskich Dornfeld
1836-1858	Wincenty Temporowski
1858-1865	Elżbieta Płocińska
1865-1868	Sukcesorowi Płocińskiej: Kornelia Weinert, Dioniza Willand, Teresa Shall, Franciszek Dziaczkowski
1868-1869	Kornelia Weinert, Dioniza Willand, Teresa Shall, Julian Mirowski
1869-1893	Jan i Karolina z Strausów Białowąs
1893-1927	sukcesorowie Białowąsów :
1927-1931	Maria Makowska / Anna Rogowiczowa / Zofia Czajewiczowa / Józef Sarapata
1931-1936	Maria Makowska, Józef Sarapata, Stefan Szczęsny, Izydor Wiewiórkowski
1936-1939	Wacław Brokman, Józef Sarapata, Stefan Szczęsny, Izydor Wiewiórkowski
1939-1948	Wacław Brokman, Józef Sarapata, Anna z Listopadów Wiewiórkowska

---

5. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- na parterze po lewej sień, po prawej sklep przedni
- środkowy trakt – klatka schodowa za nią trakt tylny z wyjściem na podwórze i sklepem tylnym.
- poł. XVII w. – połączenie kamienicy z kamienicą nr 42 i urządzenie urzędu pocztowego
- XVIII/XIX – zasadnicza przebudowa i połączenie ganku z kuchnią w podwórzu (Gagatkiewicz), urządzenie we wnętrzach drukarni

Rynek Starego Miasta 42, hip. 49, Montelupich (Filipowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- zbudowana przed 1440 r.; była wówczas wzmiankowana, gdy przechodziła na własność Andrzeja Edlingera, po teściu Janie Bujno
- od początku funkcjonuje jako *domus lapidea* (dom murowany, kamienny - kamienica) lub *domus acialis* (dom narożny)

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- początkowo kamienica późnogotycka, dwutraktowa, podpiwniczona, trzykondygnacyjowa; przebudowana przed 1659 r. przez ówczesnego właściciela – Karola Montelupiego – wykonano wówczas drugą kondygnację piwnic z wejściem spod kamienicy RSM 40
- w poł. XVII w. wykonano drugą kondygnację piwnic z wejściem spod kamienicy RSM 40
- na początku XX w. adaptacja parteru na urząd pocztowy zatarła dawny układ wnętrza
- 1928: pozostawiono nieotynkowany fragment murów gotyckich oraz wnękę gotycką koło portalu od strony Nowomiejskiej

b. zniszczenia

- ściany wewnętrzne zburzone do poziomu sklepień nad parterem
- całkowicie wypalona
- elewacje od Rynku i Nowomiejskiej zachowane
- 1946: huragan zwałił szczyt domu

c. odbudowa

- 1950-1953: odbudowa wg projektu Stanisława Żaryna (współpraca Jerzy Majdecki);
  - zachowano elewacje od Rynku i od Nowomiejskiej wg stanu sprzed 1944
  - zachowano ściany wewnętrzne i sklepienia do wysokości parteru
  - we wnętrzu, w środkowym trakcie, zlikwidowano klatkę schodową i wprowadzono szacht na windę
  - w przyziemiu po prawej kamienny portal (uzupełniany, rustykowany, zamknięty półkoliście, zwieńczony cokolikiem z kulą, na tle niszy z muszlą)

- rozebrano sklepienia i stropy w pionie przeznaczonym na budowę windy

- architektura zewnętrzna pozostała niezmieniona z wyjątkiem szczytu od Rynku, który należało odtworzyć po zawaleniu w 1946 r.; nie powtórzono formy przedwojennej, lecz oparto się na fotografii prezentującej stan sprzed 1928 r.

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
Przed 1442	Johannis Buyno
1442-1443	Andreas Edlinger
1442-1451	Mathias Malodobry (Malobobri)
1467	Wytko (Witko)
1469	Katherina, wdowa po Mathie Malodobri
1469	Vitus antiquus (Witko starszy) i jego syn Stanislaus
1494	Fritz Landecker (opiekunowie Cristoforus Malodobri, Jeorgius Landecker)
1495	Gallus Markowicz i Barbara oraz Cristoforus, brat Barbary
1497	Fritz Cristoforus, syn Fritza Landeckera
1504	Fritz Landecker (opiekunowie Cristofforus Malodobri i Georgius Landecker) Michael Philipowicz (Filipowicz) – nabył kamienicę od opiekunów dzieci
1504-1506	Landekera
1509-1514	Michael Philipowicz
1536	Joannes Philipowicz
1574	Frącz Filipowicz
1576-1592	Spadkobiercy Francisci Philipowicz
1594-1600	Stanislaus Philipowycz, rajca miejski od ok. 1597 r., zm. 1622
1601	Stanislaus Philipowicz, rajca
1607-1608	Stanislaus Philipowycz, rajca miejski / Jadwiga Kathan [Jadwiga odstępuje połowę kamienicy swojemu bratu Filipowiczowi]
1620-1622	Stanisław Philipowicz
1623-1642	Jakub Haur, ławnik
1655-1673	[Karol] Mantolupi (Mantolipe / Mentelupi / Monlupi) // ożenił się z córką burmistrza Strubicza, właściciel kamienicy RSM 40 i 42, poczmistrz i sekretarz królewski

1661-1662	Strubic [możliwe, że posiadał część kamienicy]
1682-1690	Makin (Makien / Makini)
1704	Jan Makien, gminny
1722	Makini, rajca
1743-1754	Mokowa [Mocke] Barbara, rajczyni
1784-1790	Róża Lignau
1797-1811	Józef Lignau
1811-1820	Teresa Dupont z Rabbów / Teofil Lignau
1820-1854	Józef i Rozalia (z Matuszewskich) Piotrowscy
1854-1859	Rozalia Piotrowska
1859-1862	Wiktor Wielicki
1862	Konstanty Pohorecki
1862-1881	Dawid Leibglid
1881-1882	Sukcesorowie Dawida Leibglida
1882-1884	Adam Różaner
1884-1899	Maksymilian Ciszewski
1899-1909	Edmund i Maria Stalscy
1909-1938	Maria Adela Stalska
1938	Rydyńscy: Ludwik, Edmund, Felicja, Regina Biedrzycka / Helena Bednar-ska
1938-1948	Leopold Toruń

Montelupowie (Wilczogórcy) kierowali pierwszą pocztą krajową, założoną jeszcze za czasów Zygmunta Augusta; jej siedzibą był Kraków, lecz w 1647 r. Władysław IV ustanowił centralny Zarząd Poczty Koronnych w Warszawie, a ich dyrektorem mianował Karola Montelupiego. Urządził on w swojej kamienicy **RSM 40 urząd pocztowy**, a w sąsiedniej, **RSM 42, zarząd poczty**. Przywilej ten nadany Montelupiemu potwierdził Jan Kazimierz i przyznał mu jako poczmistrzowi płacę w wysokości 100 dukatów węgierskich rocznie.

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- kamienica narożna z oficyną tylną od ul. Nowomiejskiej 4

- wg rewizji gospód z 1669 r. w jej skład wchodziły: 2 izby (puste), 2 sklepy, 2 piwnice, 1 kuchnia
- wg taryfy wymiaru podatku łokciowego Starej Warszawy z 1743 r.: 6 okien, 1 sklep, 4 kondygnacje, 35 łokci

- na początku XX w. adaptacja parteru na urząd pocztowy zatarła dawny układ wnętrza
- wg fotografii z ok. 1911 r. (AF 2014 i AF 2023) w kamienicy znajdował się sklep z produktami tabacznymi i drugi z fajansami

- na poziomie -2 archeolodzy odnaleźli w 2010 r. dodatkową piwniczną komorę, w rogu której znajduje się wymurowana studzienka (okrągła cembrowina pochodzi z okresu 1656-1660) – prawdopodobnie odprowadzała wodę dostającą się do piwnicy. Studzienka istniała do początku XIX w. Wtedy została zasypana śmieciami i postawiono w tym miejscu piec.
- w piwnicy mogło znajdować się pomieszczenie do przechowywania żywności

Nowomiejska 4, hip. 156, Czechowska (Dzianotowska)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji: pierwotnie tylna część narożnej parceli RSM 42, wzmiankowana w 1494 r. wraz z drewnianą oficyną gospodarczą; w I poł. XVI w. związana okresowo jako wspólna własność z kamienicą RSM 38
- o kamienicy: w tym miejscu zbudował ją przed 1532 r. Mikołaj Czech, ówczesny właściciel

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- 1536 wzmiankowana izdebka Jana Filipowicza na tyłach domu RSM 42
- 1567 Schuma, ówczesny właściciel, kontynuował prace budowlane
- przed końcem XVI w. kamienica, dostawiona do tylnej ściany domu rynkowego, objęła teren całej działki i uzyskała formę podpiwniczonego, jednotraktowego domu, co najmniej piętrowego, z sienią rozdzielającą dwa pomieszczenia nierównej wysokości

b. zniszczenia

- dom ucierpiał od pocisków artyleryjskich
- zburzona w 100% z wyłączeniem podziemi
- zachowany fragment ściany szczytowej od strony kamienicy nr 6 do wysokości parteru, wspólna ściana szczytowa z RSM 42 oraz filar w elewacji od strony RSM 42 oraz piwnice
- elewacja od podwórza i ściany wewnętrzne zburzone
- całkowicie wypalona
- z elewacji od ulicy zachował się jeden filar

c. odbudowa

- 1953-1954: kamienicę zbudowano na nowo z pozostawieniem sklepień i murów piwnicznych, nawiązując do stanu sprzed 1944 r., przy zmianie układu wnętrza (w części naziemnej znajduje się kino MHW)
- oryginalne piwnice (ściany wzdłużne pochodzą z XVI w., a poprzeczne późniejsze)
- rozebrano jedyny pozostały filar elewacji od ulicy przy kamienicy rynkowej nr 42

- elewacje i dach z lukarnami odtworzono wg przekazów; z wnętrza każdej kondygnacji zrobiono jednoprzestrzenne pomieszczenia – w ten sposób powstały sale połączone z pomieszczeniami kamienicy RSM 42

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1494	Fritcz (opiekunowie: Cristof Malodobri, Jeorgius Landecker)
1509	Baltazar [Burcholczer]
1509	Simon Thaschner, zięć Baltazara Burcholczera
1567	Schuma
1573	Gregorius, miodownik
1579-1593	Salomon Słomkowicz
1594-1607	Poradowski
1605	Plodzinska Margaretha / ks. Dominikani
	Dzianotti
1645	Kolegiata św. Jana (Dzianotti przekazał ją na fundusz kolegiaty)
1656	Ks. Pelczynski
1659-1669	Do kaplicy Dzianotowskiej (kolegiaty św. Jana)
1661	Dzianati (Dzianetti), rajca
1662-1663	Dzianetti?
1704-	Ks. farskich
1722	Ks. Sokołowski, altarysta (ksiądz)
1743	Kaplica św. Trójcy (kolegiata św. Jana)
1754	Kaplica św. Trzech Królów (kolegiata św. Jana)
1784	Kaplica św. Trójcy
1790	Altaryja (rodzaj fundacji kościelnej) św. Trójcy (kolegiata św. Jana)
1797-1865	Kaplica Najświętszej Trójcy przy kościele św. Jana
1865-1869	Skarb Królestwa Polskiego
1869-1873	Tomasz i Urszula z Reterskich Śliwińscy / Franciszek Gulbiewicz
	Tomasz i Urszula Śliwińscy / Franciszek i Emilia z Kryszków Gulbiewiczowie
1873-1878	Tomasz i Urszula Śliwińscy / Jan Szeryński
1878-1885	Szeryński Jan / Ketliński Henryk

1885-1888	Spadkobiercy Henryka Kietlińskiego / Mikołaj Aleksandrow
1888-1894	Mikołaj i Aleksandra Aleksandrow
1894-1898	Aleksandrowa Aleksandra z dziećmi
1898	Aleksandra, Włodzimierz Aleksandrow /
1899-1905	Aleksandra z d. Aleksandrow Czerleniowska
1905-1919	Aleksandra Czerleniowska / Kaftanati I v. Jelcyna Natalia
1920-1923	Aleksandra Czerleniowska / Kaftanati Natalia / Godlewski Leon
1923-1925	Leon Godlewski / Lejman Fiszel
1925-1927	Leon Godlewski / Langleben Józef
1927-1936	Langleben Józef / sukcesorowie Godlewskiego
1936-1948	Józef Langleben, Jerzy i Anna Dobrzański / Aniela z Zambrzyckich Włodarska / Apolonia, Jan, Mikołaj, Zofia Zambrzyccy

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- poddasze mieszkalne
- w kontrybucji sapieżyńskiej z 1612 r. zamieszkiwana przez Łukasza Żmijewskiego, złotnika (prawdopodobnie znajdował się tam warsztat złotniczy)
- wg rewizji gospód z 1669 r.: 4 izby, sklep, piwnica, kuchnia
- wg taryfy łokciowego z 1743 r.: 4 okna, 2 sklepy, 20³/₄ łokcia, 3 kondygnacje
- na poziomie piwnic -1 odnaleziono ślady średniowiecznej latryny, używanej do początków XVII w.; została zlikwidowana prawdopodobnie przez dominikanów, będących właścicielami kamienicy na pocz. XVII w.

Nowomiejska 6, hip. 51, Snockich

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o posesji: pierwotnie (ok. 1506) w miejscu działki prawdopodobnie uliczka gospodarcza, biegnąca na tyłach domów rynkowych (RSM 42-36)
- o kamienicy: po raz pierwszy wzmiankowana ok. 1550 r.; ok. połowy XVI w. zbudowano tam wąski domek murowany szewca Adama Świetlika (wzmianka z 1567 r.)

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- zrujnowana w 1656 r. i w tym stanie (pusta) funkcjonowała aż do 1669 r.
- po 1735 r. kupiona przez Macieja Kurowskiego, właściciela kamienicy RSM 38 i od tego czasu stanowiła wspólną własność (ten sam numer hipoteczny); kamienicę przebudowano: utworzono trzypiętrowy budynek o jednoosiowej fasadzie, z bramą w przyziemiu z przejazdem na podwórze, później brama zajęta na sklep; dom połączony dwiema oficynami bocznymi z prostopadle usytuowaną kamienicą rynkową
- II poł. XVIII w.: drobne poprawki; konstrukcja pozostała niezmieniona aż do 1944 r. (jednoosiowy dom z parterem zajęтым przez bramę, stanowiącą przejście do oficyny)

b. zniszczenie

- spalona w 1944 r., następnie część naziemna wyburzona
- zachowany jedynie parter, wypalony

c. odbudowa

- 1953-1954: odbudowa wg Stanisława Żaryna; zachowano nowożytnie piwnice i odtworzono przejazd bramny w przyziemiu, przez który można dostać się do wnętrza bloku muzealnego; oficyn nie odbudowano
- zachowano mury
- okna zyskały oprawy w postaci malowanych opasek, stanowiących część sgraffitowej dekoracji autorstwa Zofii i Romana Artymowskich

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1567	Adam Swiethlik, szewc
1579-1583	Adam Swiethlik (Świetlik), szewc
1594-1619	Joannes Smoczky, złotnik
1605	Stanislaus Tabolinski (ten darowuje część kamienicy zięciowi, Borkowskiemu)
1605	Albert Borkowski (a ten sprzedaje kamienicę Smoczkowej)
1620-1631	Margaretha Smoczka
1656	Smoczky
1659-1669	Smoczcy [kamienica zrujnowana] Smocki
1705-1722	[kamienica pusta, zrujnowana, nikt nie mieszka]
1743-1754	własność baptystów
1784	Maciej Kurowski, kupiec [zakupił kamienicę między 1735 a 1743]
1790-1818	[tył kamienicy Gniewczyńskiego] Piotr Gniewczyński, ks. kanonik katedralny
	NASTĘPNI WŁAŚCICIELE WSPÓLNI Z RSM 38
1818-1839	Dorota Wydorowska
1839-1842	Józefa z Wydorowskich Piątkowska
1842-1846	Franciszek Michał Blum
1846-1848	Sukcesorowie Bluma
1848-1849	Kazimierz Cybulski
1849-1850	Wincenty i Helena Zielińscy
1850-1851	Bazyli Frydowski
1851-1852	Teodora Moirecka-Frydowska
1852-1856	Wilhelm i Anna Jakobi
1856	Kazimierz Karpowicz
1856-1865	Marianna Stefani
1865	Józef Stefani / Karolina Nidecka / Ludwika z Nideckich Kostecka
1865-1868	Wincenty i Ludwika Kosteccy
1870-1873	Ludwika Kostecka
1873-1876	Ludwik Holc
1876-1903	Kazimiera Holc / Michalina Holc / Zygmunt Holc / Zofia z Holców Bro-

---

	chocka / Jadwiga z Holców Szmidt
1903-1914	Kazimiera Holc / Zygmunt Holc / Zofia Brochocka
1914-1948	Aleksander Iżycki

---

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- rewizja gospód z 1659 r.: plac pusty
- rewizja gospód z 1669 r.: 7 izb, 2 sklepy, 2 piwnice, 1 kuchnia
- taryfa łokciowego z 1743 r.: 1 okno, 1 sklep, 8 ½ łokcia, 4 kondygnacje [adnotacja, że ta kamienica płaci w Rynku, a więc razem z kamienicą RSM 38]
- w II poł. XVIII w. brama stanowiła przejście do oficyny; w późniejszym okresie w bramie mieścił się sklep

Nowomiejska 8, hip. 157, Mirosławska (Paśnikowska, Jędrzejewicza)

1. PIERWSZE WZMIANKI

- o domu: ok. 1509 r. dom drewniany siodlarza Jana Gołębia
- o kamienicy: wzniesiona przed 1566; budynek o płytkim rzucie, jedno- lub dwutraktowym

2. PRZEBUDOWY

a. do 1939 r.

- w 1509 r. na posesji stał najprawdopodobniej dom drewniany, kamienica wzniesiona przed 1566 r.; był to budynek o płytkim rzucie, jedno- lub dwutraktowy
- w 1587 r. spłonął i został odbudowany przez ówczesnego właściciela, Jakuba Mirosławskiego
- w 1646 r. kamienica zawaliła się i została odbudowana; Stanisław Baryczka (właściciel) zlecił jej odbudowę
- 1743-1754 własność Teodora Jędrzejowicza, rajcy; ten rozbudował kamienicę: pogłębił ją o trzeci trakt, podwyższył (trzy piętrowy gabaryt) i ufundował nową fasadę; na tyłach wznosił jednoraktową oficynę, prostopadłą do trzeciego traktu kamienicy i łączącą go wspólnym murem z oficyną kamienicy RSM 36; na parterze istniała jedna sień-izba, za którą była klatka schodowa;
- pod koniec XVIII w. lub na początku XIX w. wprowadzono ściankę działową rozdzielającą pomieszczenia wzdłużnie na korytarz i sklep
- w II połowie XIX w. w dachu utworzono facjatę z trójkątnym przyczółkiem

b. zniszczenie

- 1944: kamienica spłonęła, a zawaleniu uległo trzecie piętro
- po 1944: zachowana fasada i sklepienia nad piwnicą i parterem
- spalona i wyburzona w ponad 50%
- zachowany jedynie parter, wypalony

c. odbudowa

- odbudowana wg projektu Stanisława Żaryna, wg stanu sprzed 1944 r., bez oficyn i bez klatki schodowej (wprowadzono wspólną klatkę dla numerów 4, 6, 8);

- rozebrano elewację ponad parterem
- piętra dobudowywano do istniejącej ściany szczytowej domu nr 10

- trójkondygnacyjny i trzytraktowy budynek frontowy z dwuosiową fasadą
- w przyziemiu odsłonięto okienko
- w kluczu dwustopniowa płycina, wypełniona inskrypcją: 1739/10 OCT / OBRIS
- okna pięter otrzymały profilowane opaski z gzymsowymi naczółkami, nieistniejące przed 1944 r.

- autentyczne: piwnice, portal główny od ulicy i część ścian parteru

3. WŁAŚCICIELE

ROK	DANE O WŁAŚCICIELACH
1509	Joannes Golamb (Gołąb), siodlarz
1509-1510	Stanislaus [Teschar, stolarz]
?	Wacław, stolarz
Przed 1566	Jan Fierląg
1566	Jacobus Mirosławski (Myrosławsky), paśnik, ławnik
1579-1611	Jacobus Mirosławski (Myrosławsky), paśnik, ławnik
1620-1625	Mirosławsky
1632-1643	Dzianoth
1646	Stanisław Baryczka, owiesny, rajca
1656-1673	Juliusz Ginter (Ginther / Gynter), rajca, burmistrz Starej Warszawy
1704-1722	pp. Baptistów
1743	[Teodor] Jędrzeiowicz (Jędrzeiowicz), rajca
1754	Teodor Jędrzeiowicz, rajca
1784	Kalinowski
1790	Andrzej Kalinowski
1807-1813	Dyzmański
- 1816	Sebastian i Petronela Baryccy
1816-1823	Andrzej Strasz
1823-1826	Kazimierz i Marianna Kmitowscy
1826-1827	Fryderyk Jan Leopoldt

1827-1828	Kazimierz i Marianna Kmitowscy
1828-1832	Wojciech i Elżbieta Kozkańscy
1832-1834	Kacper i Marcyjanna Lisowscy
1834-1835	Andrzej Dworzański
1835-1839	Jan Frederyk Leopold
1839-1850	Michał i Ewa Nieprzyccy
1850-1852	Franciszka Grabowska
1852-1855	Walenty Wojewódzki
1855	Jan Brzeziński
1855-1859	Teofilia Rosso
1859-1860	Bartłomiej i Rozalia Flatt
1860-1875	Kasper i Tekla Boneccy (Bonieccy)
1875-1887	Tekla Boniecka i sukcesorowie Kaspra
1887-1908	Tekla Boniecka
1908-1925	Tomasz i Aniela (z Bonieckich) Kontowicz
1925-1926	Adam i Michalina Ciemnowscy
1926-1927	Mordka Erlich
1927-1930	Czesław Rębalski / Maria Czarnowska
1930-1934	Czesław Rębalski / sukcesorowie Marii Czarnowskiej
1934-1935	Spadek wakujący po Rębalskim / sukcesorowie Marii Czarnowskiej
1935	Lejwa i Bajla Gurfinkel

- XVI-XVII w. wspólni właściciele z kamienicą RSM 36

- w II poł. XVII w. właścicielem był Juliusz Ginter – rajca, burmistrz Starej Warszawy

4. ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- rewizja gospód z 1669 r.: 2 izby, sklepik na dole, piwnica

- taryfa łokciowego z 1743r.: bok kamienicy p. Jędrzejowicza wychodzący na tę ulicę ma okien 2, sklep 1, łokci 7 ¼, kondygnacji 4

Podwórza MHW

- Wg hipotezy Stanisława Żaryna w wieku XV i na początku XVI w. istniała wewnętrzna ulica gospodarcza. Przebiegała ona równolegle do pierzei rynkowej od ul. Nowomiejskiej (obecnie nr 6), za kamienicami nr 42, 40, 38, dalej załamywała się pod kątem prostym i biegła do ul. Krzywe Koło. Wzmianka o istnieniu takiej ulicy, w odniesieniu do kamienicy nr 40, pochodzi z 1506 r. Ulica gospodarcza zanikała etapami w XVI w. Pomiędzy 1509 a 1579 r. zabudowano ramię prowadzące do Krzywego Koła. Ostatecznie uległa likwidacji po powstaniu kamienicy przy ul. Nowomiejskiej 6 (z przejazdem bramnym).
- W okresie od XVII do XIX w. na tyłach kamienic rynkowych powstawały oficyny mieszkalne i gospodarcze, oddzielone od kamienic wąskimi, podwórzami „studniami”. Oficyny kamienic nr 28-36 sięgały aż do ul. Krzywe Koło.
- W latach 1938-1939 połączono prześwitami podwórza kamienic nr 32, 34, 36, przeznaczonych na Muzeum Dawnej Warszawy.
- Podczas odbudowy kamienic w latach 50. XX w. siedem osobnych niegdyś podwórek zostało połączonych oraz powiększonych przez usunięcie części oficyn. Połączenie było możliwe dzięki zmianom własnościowym kamienic oraz przyjętej dla całego Starego Miasta zasady rozluźnienia zabudowy, celem zwiększenia dostępu powietrza i światła.
- Podwórza tworzą trzy zespoły wewnątrz połączonych prześwitami:
  1. Podwórza kamienic nr 38 i 40 - jedno wnętrze dostępne bramą kamienicy przy ul. Nowomiejskiej 6.
  2. Podwórza kamienic nr 32, 34, 36.
  3. Podwórza kamienic nr 28 i 30 - dostępne bramą od ul. Krzywe Koło 1.
- Podwórza uporządkowano do 1964 r.:
  - położono nowy bruk,
  - dokonano arkadowe ganki kamienic nr 34 i 38 (z tarasem) z arkadowymi przejściami (dwupiętrowy ganek kamienicy nr 36, oryginalny, z I połowy XVII w.),
  - wykonano nowo zaprojektowane sgraffita ze wzorami geometrycznymi w podwórzu kamienicy nr 34,
  - w podwórzach kamienic nr 32-40 urządzono lapidarium Muzeum Historycznego m.st. Warszawy umieszczając na ścianach kilkadziesiąt elementów rzeźbiarskich różnego pochodzenia.